Bijlage 1 bij brief "voortgang externe veiligheid"

Staat van de Veiligheid majeure risicobedrijven 2013

Ministerie van Infrastructuur en Milieu,

10 juni 2014

Samenvatting

De Staat van de Veiligheid majeure risicobedrijven 2013 geeft een beeld van de naleving en veiligheidssituatie van de zogenaamde Brzo-bedrijven in Nederland in 2013. Het rapport is opgesteld onder coördinatie van het ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM), samen met de ministeries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en Veiligheid en Justitie (VenJ), in overleg met de samenwerkende toezichthouders van BRZO+, het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), VNO-NCW en de binnen Veiligheid Voorop samenwerkende brancheorganisaties in de petro-chemische sector.
De Staat van de Veiligheid majeure risicobedrijven 2013 is zowel gebaseerd op de rapportages van overheden als op rapportages van het bedrijfsleven over de veiligheidssituatie bij risicovolle bedrijven. De overheden hebben gerapporteerd over de ruimtelijke ordeningsaspecten, de vergunningverlening, het toezicht en handhaving op naleving van de wet- en regelgeving en de voorbereiding op de rampenbestrijding (de kernelementen van de Seveso-richtlijn). Het bedrijfsleven heeft gerapporteerd over de veiligheidsperformance en veiligheidsacties bij de Brzo-bedrijven. Tevens wordt de veiligheidssituatie rondom de Brzo-bedrijven in Nederland in een internationale context geplaatst.

Samenvattend kan op basis van de aangeleverde rapporten het volgende worden geconcludeerd.

In geen van de rapporten waarop de Staat van de Veiligheid majeure risicobedrijven 2013 is gebaseerd, is melding gemaakt van situaties bij Brzo-bedrijven waar sprake is van een langdurig onbeheerste veiligheidssituatie met verhoogd risico voor werknemers en de omgeving.

Het aantal Brzo-bedrijven waar op externe veiligheidsgebied sprake is van een knelpunt met de ruimtelijke ordening, is gedaald van 65 in 2004 naar 12 in 2014. In alle 12 gevallen zijn procedures gestart, hetzij in de ruimtelijke ordening, hetzij op basis van de omgevingsvergunning bij de betrokken bedrijven, om de situatie op orde te brengen.

In 2013 zijn door de toezichthouders bij Brzo-bedrijven negen overtredingen geconstateerd vanwege ernstige dreiging. Hiertegen is door de toezichthouder onmiddellijk opgetreden en is door het bedrijf direct actie ondernomen waardoor de ernstige dreiging direct is weggenomen. Het optreden van de toezichthouder heeft in deze situaties ertoe geleid dat gevaarlijke situaties snel zijn beëindigd.
Van de overige, minder ernstige overtredingen, was in 33 gevallen de overtreding niet opgeheven binnen de door de toezichthouder opgelegde termijn. In al deze gevallen zijn handhavingsprocedures ingezet.

In 2013 is er naar aanleiding van de casus Odfjell door de toezichthouders (inclusief ILT) en het bedrijfsleven extra aandacht besteed aan de bulkopslag van brandbare vloeistoffen in bovengrondse tanks (richtlijn PGS 29). Het bleek dat bij circa 65% van de 117 onderzochte Brzo-bedrijven de stand der techniek, vastgelegd in PGS 29, nog niet volledig in de omgevingsvergunning was geïmplementeerd. Belangrijke reden hiervoor lijkt het verschil van inzicht tussen bevoegde gezagen en de bedrijven over de wijze van implementeren van enkele voorschriften uit PGS 29. In opdracht van de bevoegde gezagen is het BRZO+ daarom gestart met een programma om knelpunten bij de implementatie weg te nemen en een landelijk uniforme aanpak bij de verdere aanpassing van de vergunningen te realiseren. Daarnaast is bij de thematische Brzo-inspecties geconstateerd dat bij 86% van de onderzochte Brzo-bedrijven met PGS-29 opslagtanks geen overtredingen of slechts lichte overtredingen zijn geconstateerd.

Bij een inspectieproject gericht op het veilig uitvoeren van de werkzaamheden tijdens het onderhoud van installaties zijn bij 35 van de 46 geïnspecteerde bedrijven één of meerdere overtredingen geconstateerd. Overtredingen hebben voornamelijk betrekking op het gebied van de arbeidsveiligheid of de Wet arbeid vreemdelingen.

Er is een positieve ontwikkeling in de voortgang van de aanwijzingen bedrijfsbrandweer bij Brzo-bedrijven waar te nemen. Bij 305 Brzo-bedrijven is beoordeeld of een aanwijzing noodzakelijk is, hetgeen heeft geleid tot 117 definitieve aanwijzingen en 104 procedures die naar verwachting nog in enkele bedrijfsbrandweeraanwijzingen zullen resulteren. De inzet van de veiligheidsregio's bij het afhandelen van de aanwijzingsprocedures zal worden geïntensiveerd.

De Europese Unie heeft in 2011 de implementatie van de Seveso-richtlijn onderzocht. In Nederland werd in 2011 90% van de Brzo-bedrijven geïnspecteerd, in de overige onderzochte landen lag dit percentage in 2011 aanzienlijk lager (66%). Het aantal zware ongevallen bij Brzo-bedrijven dat aan Europa gemeld wordt, de zogenaamde MARS-incidenten, komt in Nederland redelijk overeen met het algemene beeld in Europa. Het aantal MARS-incidenten in Nederland is al jaren tussen de 0 en 3 per jaar.

Verder blijkt uit de resultaten van de rapportages van Veiligheid Voorop dat de petro-chemische industrie een aantal verbeteracties in gang heeft gezet, waaruit onder meer blijkt dat de Nederlandse raffinaderijen en chemiebedrijven op het gebied van verzuimongevallen gedurende een aantal jaren beter presteert dan de Europese raffinaderijen en chemiebedrijven.

1. Inleiding

De Staat van de Veiligheid majeure risicobedrijven 2013 schetst vanuit een breed perspectief een beeld van de veiligheidssituatie van de majeure risicobedrijven in Nederland. Met deze benadering wordt vanuit verschillende invalshoeken het beeld over de veiligheid bij deze groep bedrijven losgekoppeld van de individuele casuïstiek bij bedrijven en doet recht aan de aandacht van zowel overheid als bedrijfsleven voor de veiligheid. Overheid en bedrijfsleven werken samen aan het borgen en verbeteren van de veiligheid bij risicovolle bedrijven, waarbij voorop staat dat bedrijven primair zelf verantwoordelijk zijn voor de veiligheidssituatie.

Op basis van een jaarlijks terugkerende rapportage kunnen tevens trends en ontwikkelingen over de veiligheid bij de majeure risicobedrijven zichtbaar worden en waar nodig specifieke sturingsmaatregelen worden genomen. Het rapport over 2013 vormt het begin van een ontwikkelproces.

De Staat van de Veiligheid majeure risicobedrijven 2013 is opgesteld onder coördinatie van het ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM), samen met de ministeries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en Veiligheid en Justitie (VenJ), en is tot stand gekomen in overleg met de deelnemende organisaties van BRZO+, het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), VNO-NCW en de binnen Veiligheid Voorop samenwerkende brancheorganisaties in de petro-chemische sector.

Met de eerste rapportage over 2013 wordt invulling gegeven aan de aanbeveling, ter attentie van de Staatssecretaris van IenM, van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OvV) in haar rapport over de brand bij Chemie Pack:
"Zorg samen met de industrie, voor een jaarlijkse verslaglegging over de Staat van de Veiligheid van risicovolle ondernemingen."

De Staat van de Veiligheid majeure risicobedrijven 2013 is zowel gebaseerd op de rapportages van overheden als op rapportages van het bedrijfsleven over de veiligheidssituatie bij Brzo- bedrijven. De overheden hebben gerapporteerd over de ruimtelijke ordeningsaspecten, de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving, en de voorbereiding op de rampenbestrijding. Het bedrijfsleven heeft gerapporteerd over de veiligheidscultuur bij de Brzo-bedrijven. Tevens wordt de veiligheidssituatie rondom de Brzo-bedrijven in Nederland in een Europese context geplaatst. Deze onderdelen worden in de volgende hoofdstukken afzonderlijk behandeld, waarbij tevens de beschikbare rapportages met conclusies zijn weergegeven.

Het mag duidelijk zijn dat elk afzonderlijk rapport een eigen doel, afbakening en insteek heeft. De gegevens zijn daarom onderling niet altijd vergelijkbaar. Bovendien geven de inspectierapporten de bevindingen weer op het moment van de inspecties en alleen op de onderwerpen die zijn geïnspecteerd. Afkortingen en begrippen zijn in de begrippenlijst toegelicht.

2. Het Brzo-bedrijf in zijn omgeving: ruimtelijke aspecten

2.1 Context

De Seveso-richtlijn bepaalt dat in de ruimtelijke ordening rekening gehouden moet worden met de bedrijven die onder de richtlijn vallen, waarbij de overheden verantwoordelijk zijn voor de borging van de externe veiligheid in de ruimtelijke ordening.
Dit is in Nederland geïmplementeerd in het Bevi en de Revi. Het Bevi en de Revi bevatten grens- en richtwaarden voor de vergunningverlening en bestemmingsplannen. Het gaat om normen voor een verplichte veilige afstand tussen het bedrijf en zogenaamde kwetsbare objecten (bijvoorbeeld scholen of woningen). Wanneer dergelijke kwetsbare objecten zich binnen de risicocontour rondom het bedrijf bevinden, is er sprake van een saneringssituatie. Saneringstermijnen zijn wettelijk vastgelegd op 1 januari 2010 dan wel op 1 juli 2013, vanwege de gefaseerde inwerkingtreding van het Bevi. Het bevoegd gezag is verantwoordelijk voor een veilige ruimtelijke situatie.

2.2 Rapport Stand van zaken voortgang Bevi-sanering industrie 2014

ILT heeft in opdracht van de staatssecretaris van IenM in de periode tot 15 april 2014 de voortgang van de saneringen gemonitord en hierover gerapporteerd (Stand van zaken voortgang Bevi-sanering industrie 2014).

<u>Bevindingen en conclusies</u>
ILT heeft in 2014 in een landelijk onderzoek vastgesteld dat bij twaalf Brzo-bedrijven niet voldaan wordt aan de verplichte grenswaarde uit het Bevi. Overigens was in zes van de twaalf gevallen geen feitelijk kwetsbaar object binnen de veiligheidscontouren van het bedrijf aanwezig, maar ging het om gevallen waarin de bestemmingsplannen van de betreffende gemeenten nog toestaan dat er bouw binnen de veiligheidscontouren van het bedrijf plaatsvindt.
ILT heeft recent (april 2014) deze twaalf situaties opnieuw onderzocht en daarover gerapporteerd. Voor alle situaties zijn inmiddels door het Wabo-bevoegd gezag of door het bedrijf formele stappen gezet om de verplichte risicocontour tussen het bedrijf en het kwetsbaar object te realiseren.

Bij de inwerkingtreding van het Bevi in 2004, was er sprake van 65 saneringssituaties. De huidige stand van zaken is dat er in twaalf gevallen nog steeds sprake is van een achterstand bij de sanering, maar dat er procedures in gang zijn gezet om te komen tot sanering van alle situaties.

3. Vergunningverlening, toezicht en handhaving

3.1 Context

De Seveso-richtlijn schrijft voor dat een bedrijf alle noodzakelijke maatregelen treft ter voorkoming van zware ongevallen en het beperken van de gevolgen voor mens en milieu en de overheden in zijn omgeving hierover informeert. De overheden dienen programmatisch toezicht te houden en treden handhavend op bij overtredingen als de veiligheid onvoldoende wordt beheerst. De richtlijn is in Nederland geïmplementeerd in het Brzo en de Rrzo. De Brzo-bedrijven hebben daarnaast ook te maken met vergunningplicht onder de Wabo waarin de best beschikbare technieken (BBT) als uitgangspunt dienen.

Toezichthouders richten zich op de kwaliteit en implementatie van het veiligheidsbeleid, het veiligheidsbeheersysteem en de technische maatregelen die vanuit het Brzo dan wel de Wabo-vergunning dan wel de arbeidsomstandighedenregelgeving verplicht zijn gesteld. De inspectieresultaten worden in een inspectierapport vastgelegd, waarvan een samenvatting vanaf 2014 actief openbaar wordt gemaakt. Daarnaast wordt jaarlijks over de inspectieresultaten door de toezichthouders een monitoringsrapportage opgesteld.
Toezichthouders voeren ook periodiek landelijke thema-onderzoeken bij Brzo-bedrijven uit. Het rapport over de implementatie van PGS 29 en het rapport over onderhoudsstops bij Brzo-bedrijven zijn hiervan voorbeelden.
ILT heeft in opdracht van de staatssecretaris van IenM twee monitoringsonderzoeken uitgevoerd, die in deze Staat van de Veiligheid majeure risicobedrijven 2013 zijn meegenomen. Eén onderzoek had betrekking op de implementatie van PGS 29 in de omgevingsvergunningen, het andere onderzoek had betrekking op de brandveiligheid bij PGS 15-bedrijven.

3.2 Rapport Monitor Naleving en Handhaving Brzo-bedrijven 2013

Sinds 2012 wordt jaarlijks een rapport uitgebracht over de toezichtsactiviteiten bij risicovolle bedrijven van de samenwerkende toezichthouders. Het monitoringsonderzoek heeft betrekking op alle bedrijven die in 2013 op naleving van het Brzo zijn geïnspecteerd. Van de uitgevoerde inspecties zijn de bevindingen en hierop ingezette handhavingsacties op landelijke schaal bijeen gebracht. Aan de hand van deze informatie is een actueel beeld van de naleving en handhaving gegeven. Het betreft een feitelijke en getalsmatige weergave over 2013. In deze monitoringsrapportage is voor het eerst een aanzet gemaakt om overtredingen naar ernst in te delen. Hierbij is de categorie-indeling gebruikt van de zogenaamde Landelijke Handhavingsstrategie Brzo waar de volgende drie categorieën overtredingen met daarbij behorende sancties zijn omschreven:
Categorie 1. onmiddellijke dreiging of onomkeerbaar risico op een zwaar ongeval, er is sprake van ernstig gevaar. Sanctie: direct ingrijpen met zwaarste sanctie(s), werkzaamheden stilleggen en pas toestaan werk weer aan te vangen als adequate (nood)maatregelen zijn getroffen. Geen hersteltermijn.
Categorie 2. geen onmiddellijke dreiging van een zwaar ongeval, wel duidelijk onvoldoende maatregelen getroffen. Sanctie: herstel afdwingen met zware tot middelzware sanctie(s) binnen gepaste hersteltermijn.
Categorie 3. zeer geringe dreiging van een zwaar ongeval, wel lichtere tekortkomingen. Sanctie: herstel afdwingen met lichtere sanctie(s) binnen redelijke hersteltermijn.

<u>Bevindingen en conclusies</u>

- In totaal zijn 363 van de 406 bedrijven geïnspecteerd waarbij 1097 overtredingen zijn geconstateerd;
- Bij 36% van de geïnspecteerde bedrijven is geen enkele overtreding geconstateerd;
- 55% van de overtredingen viel onder categorie 3;
- 44% van de overtredingen viel onder categorie 2;
- 1% van de overtredingen is als een categorie 1 overtreding beoordeeld. Hiertegen is onmiddellijk opgetreden en is door het bedrijf direct actie ondernomen waardoor de ernstige dreiging direct is weggenomen;

- Het optreden van de toezichthouder heeft er bij de overtredingen van de categorie 1 toe geleid dat gevaarlijke situaties snel zijn beëindigd;
- Per 1 maart 2014, waren 33 overtredingen nog niet opgeheven. Het betrof overtredingen van de categorieën 2 en 3. Tegen de betreffende bedrijven lopen verschillende handhavingsprocedures.

3.3 Eindrapport Tankopslag, Inspecties van PGS 29 opslagtanks bij Brzo-bedrijven
Het inspectieproject 'Tankopslag' is uitgevoerd in opdracht van de bevoegde gezagen onder uitvoering van het LAT RB (voorganger van BRZO+).
Aanleiding voor dit project was de casus Odfjell. De situatie bij Odfjell, heeft de behoefte aan inzicht in de mate van veiligheidsbeheersing bij bedrijven met opslagtanks vergroot.
Alle 117 Brzo bedrijven met PGS 29 opslagtanks voor (licht) ontvlambare vloeistoffen zijn geïnspecteerd.

Bevindingen en conclusies
Bij 86% van de bedrijven is geen enkele overtreding dan wel een lichte overtreding geconstateerd. Bij 14% van de bedrijven zijn zwaardere overtredingen geconstateerd (Bij dit inspectieproject is nog niet de categorie-indeling gebruikt zoals in paragraaf 3.2 is genoemd).
Van de 284 overtredingen waar inmiddels een nacontrole op is gedaan, blijken 265 overtredingen (93%) binnen de opgelegde hersteltermijn ongedaan te zijn gemaakt. Op 1 december 2013, waren 19 overtredingen nog niet opgeheven. Bij deze bedrijven is een handhavingstraject in gang gezet. Het ging hierbij om stilleggingen, boeterapporten of lasten onder dwangsom. Bij vier bedrijven zijn installaties preventief uit bedrijf genomen. Binnen de gestelde termijnen wordt door de bedrijven navolging gegeven aan de overige handhavingsacties.
Bij de bevoegde gezagen en bedrijven is verschil van inzicht over de wijze van implementeren van enkele voorschriften uit de PGS 29 richtlijn. In opdracht van de bevoegde gezagen is het BRZO+ daarom gestart met een programma om knelpunten bij de implementatie weg te nemen en een landelijk uniforme aanpak bij de verdere aanpassing van de vergunningen te realiseren.

3.4 Rapport Onderhoudsstops
Onderhoud van installaties is een belangrijk element in het voorkomen en beperken van zware ongevallen. Daartoe vinden bij specifieke installaties binnen de bedrijven periodiek zogenaamde onderhoudsstops plaats. Bij een dergelijke onderhoudsstop is veiligheid een belangrijk aandachtspunt. Inspectie SZW heeft in samenwerking met de veiligheidsregio's en het Wabo-bevoegd gezag van oktober 2010 tot december 2012 inspecties verricht bij Brzo- en ARIE-bedrijven waarbij sprake was van onderhoudsstops.
Er zijn 46 Brzo/ARIE-bedrijven verspreid over Nederland geïnspecteerd. De selectie van de bedrijven is tot stand gekomen op basis van een inventarisatie wanneer bij welk bedrijf een onderhoudsstop plaats zou vinden.

Bevindingen en conclusies
Bij 35 bedrijven (76%) zijn door de Inspectie SZW één of meerdere overtredingen geconstateerd van de Brzo-regelgeving, de Arbeidsomstandighedenwet of van de Wet arbeid vreemdelingen. Op alle vastgestelde overtredingen is handhaving ingezet, variërend van een waarschuwing, het stellen van een eis, (preventieve) stillegging tot het opmaken van een boeterapport.

3.5 Rapport opslag brandbare vloeistoffen in bovengrondse tanks
In de periode oktober 2012 – juli 2013, heeft ILT in opdracht van de staatssecretaris van IenM onderzoek gedaan naar de actualiteit van de omgevingsvergunningen bij bedrijven met tankopslag, met name waar het gaat om de implementatie van PGS 29 in de vergunning.
In het onderzoek is tevens in beeld gebracht:

- het aantal bedrijven dat indien nodig een gap-analyse heeft uitgevoerd. Het uitvoeren van een gap-analyse houdt in, dat het bedrijf nagaat in hoeverre PGS 29 in de eigen vergunning is geïmplementeerd;

- het aantal bedrijven dat op basis van een gap-analyse een implementatieplan heeft opgesteld met concrete maatregelen en termijnen.

Bevindingen en conclusies
In juli 2013 had 40% van de 162 bedrijven met tankopslag voldaan aan de afspraken om waar nodig een gap-analyse uit te voeren en een concreet implementatieplan op te stellen. Bij 35% van de 162 bedrijven was de vergunning voldoende geactualiseerd. Ongeveer 70 % van de onderzochte bedrijven valt onder de werking van het Brzo. De cijfers van de Brzo-bedrijven komen overeen met die van de niet Brzo-bedrijven.

3.6 Rapport Stand van zaken borging en naleving brandveiligheid PGS 15-bedrijven
De ILT heeft in opdracht van de staatssecretaris van IenM sinds 2010 de borging van de brandveiligheid bij bedrijven met een opslag voor verpakte gevaarlijke stoffen groter dan 10 ton gemonitord.
In 2013 zijn 13 PGS 15-bedrijven die onder de werkingssfeer van het Brzo vallen, onderzocht. Tijdens eerdere onderzoeken van ILT was geconstateerd dat bij deze bedrijven niet aan de eisen van PGS 15 voor de brandbeveiligingsinstallaties werd voldaan. Ook zijn bedrijven onderzocht die niet onder de werkingssfeer van het Brzo vallen.

Bevindingen en conclusies
Bij zes van de dertien onderzochte Brzo-bedrijven is de situatie rondom de brandbeveiligingsinstallatie nu volledig in overeenstemming met PGS 15. Bij de zeven overige Brzo-bedrijven is sprake van lopende procedures en (handhavings)acties om de situatie in overeenstemming met PGS 15 te brengen.

4. Voorbereiding op de rampenbestrijding

4.1 Context

De Seveso-richtlijn stelt eisen aan bedrijven en aan de overheid op het gebied van de voorbereiding op zware ongevallen. In Nederland is de voorbereiding op branden, ongevallen en rampen op grond van de Wvr een taak van de veiligheidsregio's. Daartoe behoren het opstellen, op basis van de veiligheidsrapporten, van rampenbestrijdingsplannen voor de VR-bedrijven en het inspecteren van deze bedrijven.
Verder kunnen op grond van artikel 31 van de Wvr Brzo-bedrijven, indien zij naar het oordeel van de veiligheidsregio een bijzonder gevaar voor de openbare veiligheid vormen, worden aangewezen als bedrijfsbrandweerplichtig. Op basis van een beoordeling door de veiligheidsregio van door het Brzo-bedrijf aangeleverde gegevens, wordt bepaald of tot een bedrijfsbrandweeraanwijzing moet worden overgegaan.

4.2 Voortgang aanwijzing bedrijfsbrandweer

Het Landelijk Expertisecentrum BrandweerBRZO heeft in opdracht van het ministerie van VenJ een overzicht opgesteld van de stand van zaken met betrekking tot de bedrijfsbrandweeraanwijzingen.

Bevindingen en conclusies
In onderstaande tabel wordt de situatie op 15 april 2014 weergegeven.

	Totaal	Beoordeeld (Aantal aangewezen)	In procedure	Overig
VR-bedrijven	264	200 (107)	60	4
PBZO-bedrijven	156	105 (10)	44	7

Indien deze voortgangsresultaten naast die van de voorgaande jaren worden gelegd, is een positieve ontwikkeling waar te nemen. Er zijn 305 Brzo-bedrijven beoordeeld, hetgeen heeft geresulteerd in 117 aanwijzingen. Verder lopen er nog 104 procedures. Het Landelijk Expertisecentrum BrandweerBRZO zal op verzoek van het ministerie van VenJ de monitoring en ondersteuning van de procedures intensiveren.

5. Veiligheidscultuur

5.1 Context

De Seveso-richtlijn kent geen bepalingen ten aanzien van de veiligheidscultuur bij Brzo-bedrijven. Het is wel algemeen erkend dat een goede veiligheidscultuur positief bijdraagt aan het naleefniveau en de mate van risicobeheersing van een bedrijf, en daarmee aan de veiligheidssituatie. VNO-NCW is met een aantal brancheorganisaties in de petro-chemie vanuit dat oogpunt met het programma Veiligheid Voorop in 2011 gestart. Kernelementen voor een solide veiligheidscultuur zijn betrokken leiderschap, excellente uitvoering van het veiligheidsbeheersysteem, actieve deelname aan de veiligheidsnetwerken en zaken doen met bedrijven die een goede veiligheidscultuur hebben. Op alle vier kernelementen heeft Veiligheid Voorop indicatoren ontwikkeld, zodat ontwikkelingen op een kernelement meetbaar en op termijn trends waarneembaar worden. Tot nu toe zijn circa 120 van de circa 400 Brzo-bedrijven aangesloten bij Veiligheid Voorop.

5.2 Voortgangsrapportages Veiligheid Voorop

Vanuit het programma Veiligheid Voorop wordt jaarlijks gerapporteerd over de prestaties van de aangesloten bedrijven op het gebied van deze kernelementen. Om dit zichtbaar te maken is gekozen voor twee internationaal veel toegepaste parameters die een maat zijn voor de veiligheidsprestaties bij een bedrijf. De eerste parameter is gebaseerd op het aantal lekkages per 100 fte (internationale term LoPC, Loss of Primary Containment). De tweede parameter is het aantal ongevallen met verzuim per 100 fte op de dag volgend op de dag van het ongeval (internationale term LTI, Lost Time Injury).
Daarnaast wordt gerapporteerd over diverse activiteiten en acties, die ontplooid worden om de veiligheidsperformance op een nog hoger peil te brengen.

<u>Bevindingen en conclusies</u>
In periode 2011-2013 lag het aantal lekkages (LoPC) tussen de 1,3 – 1,6 per 100 medewerkers (in fte). Het aantal verzuimongevallen per 100 medewerkers lag tussen de 0,22 – 0,31. Dit is het resultaat van de Brzo-bedrijven die meedoen aan Veiligheid Voorop. Na een reeks van jaren kunnen trends afgeleid worden. Het streven is om het aantal ongevallen en spills verder terug te dringen. Daarom worden deze meetresultaten door de bedrijven gebruikt als een benchmark om de veiligheidscultuur binnen het eigen bedrijf te plaatsen en continue te verbeteren en dit met andere bedrijven te bespreken om van elkaar te leren.

De Europese raffinaderijen en Europese chemiebedrijven houden bovengenoemde parameter op het gebied van verzuimongevallen (LTI) al een reeks van jaren bij. Uit de voortgangsrapportages blijkt dat de Nederlandse raffinaderijen en chemiebedrijven in Europa goed presteren ten opzichte van de Europese raffinaderijen en chemiebedrijven.

Veiligheid Voorop heeft een reeks van activiteiten ontwikkeld die de veiligheid bij de bedrijven versterkt. In de voortgangsrapportages van Veiligheid Voorop wordt een aantal van deze activiteiten aangekondigd en toegelicht, die zich richten met name op het versterken van de veiligheidscultuur en veiligheidsprestaties. Het gaat daarbij onder meer om het versterken van goed leiderschap, het ontwikkelen van instrumenten voor de bedrijven, zoals selfassessment-instrument om de veiligheidsprestaties te beoordelen, verzorgen van workshops op het gebied van veiligheid en onderhoud, het uitwisselen van kennis en ervaring (onder andere in regionale netwerkverbanden) en het leren van incidenten en bijna-ongevallen.

6. Nederland in internationaal perspectief

6.1 Context

De Seveso-richtlijn bepaalt dat VR-bedrijven ten minste éénmaal per jaar moeten worden geïnspecteerd. Daarnaast bepaalt de Seveso-richtlijn dat grote ongevallen met gevaarlijke stoffen bij Brzo-bedrijven aan de Europese Commissie moeten worden gemeld.
De EU monitort periodiek de implementatie van de Seveso-richtlijn in de lidstaten. Op basis van deze monitoringsrapportages kunnen onder meer de aantallen inspecties die in de lidstaten worden uitgevoerd en de aantallen zware ongevallen die plaatsvinden, met elkaar worden vergeleken. Hiermee wordt een beeld verkregen van de prestaties van de Brzo-bedrijven en de toezichthoudende overheden ten opzichte van de ons omringende landen en de Europese gemiddelden.

6.2 Commission Report on the implementation of Seveso II[1]

De Europese Commissie publiceert driejaarlijks een rapport over de implementatie van de Seveso-richtlijn. Het meest recente monitoringsrapport van de EU dateert uit 2011. De EU heeft daarbij uitsluitend de VR-bedrijven onderzocht. In het rapport zijn onder meer aantallen inspecties per lidstaat weergegeven. Daarnaast rapporteert de Europese Commissie over de aantallen zware ongevallen, de zogenaamde MARS-meldingen.

Bevindingen en conclusies

Gemiddeld werden in 2009 en 2010 in de EU bij 65% van de VR-bedrijven inspecties uitgevoerd; in 2011 was dit 66%. In Nederland werden in 2010 82% van de VR-bedrijven geïnspecteerd. In 2011 was dat 90%. De inspectiedichtheid (het aantal bedrijven dat is geïnspecteerd ten opzichte van het totaal aantal bedrijven) is bijvoorbeeld in België en in Denemarken vergelijkbaar.

Ongeveer 5% van de bedrijven die onder de Seveso-richtlijn vallen, zijn in Nederland gevestigd. Het percentage zware ongevallen in Nederland was in de periode 2009 – 2011 ongeveer 8% van het totale aantal in Europa. Dit komt redelijk overeen met het percentage Seveso-inrichtingen in Nederland in die jaren. De cijfers van het aantal zware ongevallen in Europa van de laatste jaren kunnen nog aanpassing naar boven behoeven, omdat een incident pas opgenomen wordt als een complete ongeval analyse van het incident beschikbaar is of een mogelijk strafrechtelijk onderzoek of rechtszaak afgerond is. In de Nederlandse cijfers zijn alle aan Europa gemelde incidenten opgenomen. Het kan zo zijn dat deze nog niet in de Europese cijfers zijn opgenomen omdat het onderzoek van de OvV of het strafrechtelijk onderzoek nog loopt. Vooral het percentage zware ongevallen in Nederland t.o.v. Europa in de periode 2003 – 2005 was uitzonderlijk hoog. Sindsdien is er een dalende lijn.

Aantal zware ongevallen in Europa en Nederland per 3 jaar (MARS-meldingen)

	2000 – 2002	2003 – 2005	2006 – 2008	2009 – 2011
Aantal zware ongevallen in Europa	83	81	79	78
Aantal zware ongevallen in Nederland	8	15	8	6
Percentage zware ongevallen in Nederland t.o.v. Europa	9,6	18,5	10,1	7,7

[1] http://ec.europa.eu/environment/seveso/implementation.htm#implementation
http://emars.jrc.it

De cijfers van het aantal zware ongevallen in Europa van de laatste jaren kunnen nog worden aangepast naar boven aangezien een incident pas opgenomen hoeft te worden als een complete ongeval analyse van het incident beschikbaar is of een mogelijk strafrechtelijk onderzoek of rechtszaak afgerond is.

Aanvullend op het rapport van de EU over de aantallen zware ongevallen kan nog worden toegevoegd dat in 2013 in Nederland twee incidenten bij Brzo-bedrijven hebben plaatsgevonden waarbij grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen zijn vrijgekomen. Het aantal zware ongevallen per jaar schommelt in de afgelopen jaren tussen de 0 en 3.

7. Begrippen

ARIE	Regeling Aanvullende Risico-Inventarisatie en -Evaluatie met betrekking tot de risico's van zware ongevallen met gevaarlijke stoffen, opgenomen in het Arbobesluit. De ARIE-regeling kent vergelijkbare verplichtingen als het Brzo.
ARIE-bedrijven	Bedrijven die onder de werkingssfeer van de ARIE-regeling vallen
Bedrijfsbrandweeraanwijzing	De aanwijzing is een besluit van de veiligheidsregio, die de vergunning afgeeft. Het besluit vindt plaats op grond van artikel 31 van de Wet op de Veiligheidsregio's. De Inspectie SZW en het bevoegd gezag Wabo hebben in het proces een adviserende rol.
Bevi	Besluit externe veiligheid inrichtingen
Brzo	Besluit risico's zware ongevallen 1999
Brzo-bedrijven	Bedrijven die onder de werkingssfeer van het Brzo vallen
BRZO+	BRZO+ is een samenwerkingsprogramma. In dat programma participeren de Brzo-omgevingsdiensten, de coördinerende veiligheidsregio's, de Inspectie SZW, de Inspectie Leefomgeving en transport, de waterkwaliteitsbeheerders en het Openbaar Ministerie. De samenwerking en de landelijke afstemming behelzen het volledige pakket van de Wabo vergunningverlening-toezicht-, en handhavingstaken (VTH-taken) en taken op het gebied van arbeidsomstandigheden bij de majeure risicobedrijven (Brzo-bedrijven en bedrijven die behoren tot categorie 4 van de Richtlijn industriële emissies). Dit voor zover partijen daar direct of indirect een wettelijke of gemandateerde taak in hebben.
MARS-melding	MARS staat voor Major Accident Reporting System, de database waarin de meldingen van zware ongevallen worden opgenomen. Een MARS-melding is de melding van een zwaar ongeval.
PBZO	PreventieBeleid Zware Ongevallen
PBZO-bedrijf	Een Brzo-bedrijf dat een beleidsverklaring en een veiligheidsbeheersysteem moet opstellen. De Seveso-richtlijn kent twee drempels, zogenaamd hoge drempel en lage drempel. De drempels zijn weergegeven in bijlage I van de richtlijn (en tevens in bijlage I van het Brzo). De lage drempel inrichtingen hebben de verplichting een beleidsverklaring en een veiligheidsbeheersysteem op te stellen. Een beleidsverklaring wordt ook eens PBZO-document genoemd.
PGS	Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen
PGS 15	Richtlijn voor de opslag van verpakte gevaarlijke stoffen, waarin de huidige stand der techniek is vastgelegd voor arbeids-, milieu- en brandveiligheid

PGS 29	Richtlijn voor bovengrondse opslag van brandbare vloeistoffen in verticale cilindrische tanks, waarin de huidige stand der techniek is vastgelegd voor arbeids-, milieu- en brandveiligheid
Revi	Regeling externe veiligheid inrichtingen
Rrzo	Regeling zware ongevallen 1999
Seveso-richtlijn	Richtlijn 96/82/EG van de Raad van 9 december 1996 betreffende de beheersing van de gevaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken
VR	Veiligheidsrapport
VR-bedrijf	Bedrijf dat verplicht is een veiligheidsrapport op te stellen. De Seveso-richtlijn kent twee drempels, zogenaamd hoge drempel en lage drempel. De drempels zijn weergegeven in bijlage I van de richtlijn (en tevens in bijlage I van het Brzo). De hoge drempel inrichtingen hebben naast het beleidsdocument en een veiligheidsbeheersysteem, ook de verplichting een veiligheidsrapport op te stellen. Ze worden in Nederland VR-bedrijven genoemd.
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wvr	Wet veiligheidsregio's
Zwaar ongeval	De criteria om een incident aan te merken als zwaar ongeval zijn opgenomen in bijlage VI van de Seveso-richtlijn. Criteria zijn: hoeveelheden vrijgekomen gevaarlijke stoffen, schade aan personen of goederen, onmiddellijke schade voor het milieu, materiële schade of grensoverschrijdende schade. Bij de categorieën zijn drempelwaarden vermeld.

De Staat van de Veiligheid majeure risicobedrijven 2013 is gebaseerd op de volgende rapporten, waarbij ook de aanbiedingsbrieven van de betreffende organisaties zijn opgenomen. Deze rapporten zijn opgenomen in de bijgaande rapportenbundel.

- Stand van zaken voortgang Bevi-sanering industrie (15 april 2014)
- Opslag brandbare vloeistoffen in bovengrondse tanks
- Onderzoek inspectierapporten naleving brandbeveiligingsinstallaties PGS 15 BN1
- Brief IPO/VNG aan Staatssecretaris Mansveld met Brzo-rapportages
- Brief IPO/VNG aan Minister Asscher met Brzo-rapportages
- Brief IPO/VNG aan Minister Opstelten met Brzo-rapportages
- Monitor Naleving en Handhaving Brzo-bedrijven 2013 BRZO+
- Eindrapport Tankopslag BRZO+
- Eindrapport Inspectieproject Onderhoudsstops Brzo/ARIE 2010-2012
- Brief VNO-NCW Rapportages Veiligheid Voorop
- Veiligheid Voorop Rapportage eerste periode
- Veiligheid Voorop Rapportage 2012-2013
- Verslag van de toepassing in de lidstaten van Richtlijn 96/82/EG betreffende de beheersing van de gevaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken in de periode 2009-2011